

Pred občinstvom so prvič zapele
23. maja 2008 v Menzi pri koritu
na Metelkovi. (FOTO: ČRT MAJČEN)

Kombinatke, dekleta, polna posluha in upora

🎯 Ko se je Renata leta 2008 poročila, je dokončno padla ideja – ustanovitev ŽPZ Kombinat
🎯 Vzneseno pozibavanje 60 pevk je videti, kot da dekleta pravzaprav hitijo v boj za pravico

LOVRO KASTELIC
lovro.kastelic@slovenskenovice.si

LJUBLJANA 🎯 »Med tihim šepetom človeških laži / kot steber svobode ki v tem žari / sledimo korakom upora duha / kljubujemo času sodobnega sveta.« Takole gre prva kitica Pesmi upora. Besedilo je napisala **Ksenija Jus**, članica kombinatke. S poudarki jo pojejo – kombinatke. Na kulturni praznik je na noge dvignila nabito polno unionsko dvorano. V obiskovalcih je vzbudila nostalgичne občutke, evforijo, željo po upor. Ta ženski pev-

Veste, še nobena ni babica!

ski zbor, ki je vstal na ramenih vsesplošne krize in popihal na duše malih in odrinjenih, je medtem postal že stalnica, stalnica najrazličnejših dogodkov, od Prekmurja do Gorenjske in Dolenjske, »z nakokom najraje pa nas imajo na Primorskem«, nam izda **Polona Glavan**, tudi članica programskega odbora kombinatke. »Tam bi nas poslušali vsak dan, sploh v zamejstvu!« Normalno: Primorska je vselej slovela po svoji pokončnosti, srčnosti, uporništvu, vse to krasi tudi

ta dekleta, o katerih pišemo, dekleta s posluhom.

2. kitica

»Bitke pogumnih in srčnih ljudi / za nas niso zgodbe pozabljenih dni / za njih naj naša pesem živi / za njih zdaj k soncu mi dvigamo pesti.« Pri značilnem vznesenem pozibavanju približno šestdesetih pevk, včasih jih je manj, včasih celo več, ko med petjem zapadejo v nekakšen štiriminutni trans, kot je to v primeru Pesmi upora, se zdi, kot da dekleta, stara med 24 in 55 leti – v tistem vskoči pisateljica Polona, »veste, še nobena ni babica!« – v živo rdečih majicah pravzaprav hitijo na bojišče, v boj, v boj za pravico, svobodo, boj za užitek, boj za uresničitev lastnih idealov, po revolucijo (v naših glavah) in po spremembo (na bolje).

»Na naslednji vstaji bomo zanesljivo nastopile!« je sredi večje sobe na Kolodvorski, kjer imajo vaje, pripomnila **Nataša Smerdelj**, ena izmed ustanovnih članic, pionirk.

3. kitica

»Dvignimo glave za vse, ki trpe / podajmo roke vsem, ki hrepene / misli premnogih, ki sejejo strah / spreminjamo v barve vseh človeških ras.« Kombinatkke na splošno povezuje, nekateri bi temu rekli, leva

drža, solidarnost pa srčnost, socialna pravičnost, tovarštvo in pogum, toda, saj ja ne mislite, da nas bo zaneslo v ideološke vode? Saj tudi njih ne! To so namreč norme, ki si jih ne bi smel prav nihče prisvajati, tako in tako bi morale biti moje, tvoje, vaše, naše, od vseh, ki si prizadevamo za pravičnost.

Kombinatke so večne optimistke. »Seveda vidimo luč na koncu predora!« je jasno poudarila Polona, **Urša Vavpotič**, ki jo uvajajo v zborovodkinjo – »včasih že dirigira in uspešno nadomesti **Matejo Mavri**, sicer prvo violino od samega začetka«, se nasmeji Polona – pa je ponosna, da so ljudje vendarle odkrili moč in tisto samozavest, s katero lahko tudi na ulici izrazijo svoja nestrinjanja.

Da je Slovenec šel na ulico, je zagotovo največji dogodek v zadnjem desetletju, ki se nam je zgodil, je prepričana Polona. Kombinatkke bi še posebno rade izkore-

nile to apatičnost. Zato pojejo. In tudi iz spoštovanja do vseh, ki so kdaj dvignili svoj glas in dali življenje. S tem ohranjajo spomin na vsakršno pokončnost. Naslednjič, na dan žena, bodo ta spomin obujale v Stari elektrarni. »Vstopnic žal ni več,« pove Nataša.

4. kitica

»Pesem upora naj širi svoj glas / sanje milijonov naj vzklijejo v klas / svoboda je misel posebna kot Kras / svoboda je ogenj, ki greje naš obraz.«

Z leve, Polona Glavan, Nataša Smerdelj in Urša Vavpotič oziroma kombinatkke
(FOTO: ČRT MAJČEN)

Zborovodkinja Mateja Mavri pelje kombinatkke v nov boj, v pesem upora. (FOTO: ČRT MAJČEN)

bomo pripravile kulturni program. »Tam v ljubljanskem Rogu so se tedaj zbrale stare znanke iz študentskih let, prijateljice, cimmre, zbralo se jih je kakšnih 15. Hipoma so si izmislile program, vanj vključile še pevski vložek. Renati so tako zapele priredbo pesmi Lahko ti podarim samo ljubezen s primernim besedilom, ki se je nanašalo na Renatino življenje.

»Tedaj smo ugovarjale, da znamo peti, bilo nas je prav dobro slišati!« je priznala Nataša in nadaljevala: »Že na deklščini smo sklenile: Partizanske bomo pele!« Nakar smo koncept še nekoliko bolj razdelale, in sicer, da ne bomo partizanski pevski zbor, za kar nas sicer vsi imajo, temveč da bi pele pesmi upora!« Postale so Kombinatkke, ime, ki jih je že takoj umestilo v prostor. Postale so odsev družbe.

5. kitica

»Bitke pogumnih in srčnih ljudi / za nas niso zgodbe pozabljenih dni / za njih naj naša pesem živi / za njih zdaj k soncu mi dvigamo pesti.«

»Nataša?« se je vmešala Urša. »Ali se niste pogovarjale in bile enotne, da vidite prihodnost, ki ni takšna, kot ste si jo predstavljale? Da ste bile razočarane nad realnostjo? Ugotovile, da znate peti in da lahko skozi ta talent razvijate koncept upora?« Nataša je prikimala. To je bil zametek. Ko pa se je Renata že čez par dni v Moravskih Toplicah poročila, je na veselici dokončno padla ideja – ustanovimo pevski zbor! Na ustanovnem zboru se je potem dobilo 21 deklet, 27. aprila 2008, na dan upora proti okupatorju, so že imele prvi nastop. V Rogu.

Komu ste pa pele? »Same sebi pa zborovodkinji Mateji!« se je nasmehnila Nataša. Polone in Urše takrat še ni bilo zraven. Polona, prevajalka na generalnem sekretariatu vlade, je prišla že konec tistega leta, za kombinatkke je izvedela na facebooku. Urša, ki dokončuje diplomu, pa je na prvo avdicijo prišla septembra 2009. Za skupino je izvedela od prijateljev. Danes bo imela družina kombinatk (zadnjič je na dedka Mraza prišlo kar 30 njihovih otrok) letni občni zbor, kjer bo prišla prav vsaka izmed teh znanilk neposredne demokracije – »sicer sledmi delegatskega sistema«, kot še šaljivo pripomni Polona – do besede. In Pesem upora bo tudi tam vnovič odmevala. ■

Na Kolodvorski v Ljubljani imajo kombinatkke ob koncih tedna vaje. (FOTO: ČRT MAJČEN)

